บทความวิจัย

เรื่อง การปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัย ในพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

โดย
นางสาวบุญสิตา ไชยสงวนสุข
รหัสนักศึกษา 05610851

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อบทความวิจัย การปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยในพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”
ผู้เขียน นางสาวบุญสิตา ไชยสงวนสุข
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย อาจารย์มนทรัตม์ พิทักษ์
สาขาวิชา เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัย “การปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยในพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่องเมฆเหินน้ำไหล” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยและศึกษาคุณค่าด้านเนื้อหาของพระราชนิพนธ์แปลดังกล่าว โดยศึกษาจากพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 10 พ.ศ. 2548

ผลการศึกษาพบว่าพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ด้านการประกอบอาชีพและด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสัจธรรมของชีวิตที่ไม่มีอะไรแน่นอน คุณค่าด้านเนื้อหาของพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” แบ่งออกได้เป็น 2 ประการ คือ 1. สะท้อนให้เห็นการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง 2. สะท้อนให้เห็นการยึดมั่นในเกียรติและศักดิ์ศรี

คำสำคัญ : เมฆเหินน้ำไหล, นโยบายสี่ทันสมัย, พระราชนิพนธ์แปลจีน

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่องการปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยในพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์มนทรัตม์ พิทักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

บุญสิตา ไชยสงวนสุข

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์	3
3. ขอบเขตการศึกษา	3
4. วิธีการศึกษา	3
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
6.1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสี่ทันสมัย	4
6.2. องค์ประกอบของวรรณกรรม	8
6.3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมแปลจีน	11
7. ผลการศึกษา	14
8. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	28
บรรณานุกรม	29

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จีนเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่าห้าพันปี ผ่านทั้งอุปสรรคและการเปลี่ยนแปลงมานับครั้งไม่ถ้วน ในแต่ละครั้งที่เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ประเทศจีนเคยตกอยู่ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มากว่าสองพันปี ในช่วงนั้นแม้ว่าจะเจริญรุ่งเรืองแต่ประชาชนบางกลุ่มกลับไม่ได้รับความเป็นธรรมที่มากพอจึงเกิดกบฏอยู่หลายครั้ง จนถึงยุคซุนยัดเซ็นที่เล็งเห็นถึงปัญหาของการอยู่ภายใต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การเข้ามาของลัทธิจักรวรรดินิยมทำให้จีนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งกายภาพและทางปัญญาความคิดจนนำมาสู่การปรับปรุงประเทศอยู่หลายครั้ง แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ จึงเกิดการปฏิวัติซินไฮ่ขึ้นนำโดยซุนยัดเซ็น เปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย

ตั้งแต่ซุนยัดเซ็นได้ก้าวขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีก็เริ่มพัฒนาระบอบทุนนิยม ยกเลิกข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่แสดงถึงความล้าหลังในสมัยราชวงศ์ชิง ทำให้ประชาชนต่างต้องเร่งปรับตัวให้เข้ากับความเป็นประชาธิปไตยและความเป็นทุนนิยมที่ค่อยๆ เข้ามามีบทบาทในประเทศจีนมากขึ้น แต่เนื่องจากจีนยังขาดรัฐบาลกลางที่มีประสิทธภาพ ทั้งยังมีปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างประชาชนและความเสื่อมโทรมของสภาพเศรษฐกิจ จึงนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่อีกครั้งนำโดยเหมาเจ๋อตุง เมื่อเดือนตุลาคมปี ค.ศ. 1949 พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ขึ้นครองอำนาจในแผ่นดินจีน เปลี่ยนชื่อเรียกประเทศจีนมาเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน ใช้ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ ประชาชนจีนส่วนใหญ่เริ่มมีความหวังกับพรรคคอมมิวนิสต์ว่าจะสามารถรวมชาติจีนให้กลับมาเข้มแข็งและยิ่งใหญ่ได้อีกครั้ง รัฐบาลเหมาเจ๋อตุงใช้วิธีการยึดกิจการพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมในประเทศมาเป็นของรัฐเพื่อสร้างความเท่าเทียมกัน แต่หลังจากการปฏิรูปที่ดินยุติลงในปี ค.ศ. 1952 รัฐบาลก็ได้เปลี่ยนจากการถือกรรมสิทธิ์เอกเทศตามการปฏิรูปที่ดินเดิมมาสู่การถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันหรือที่เรียกกันว่า “นารวม” ส่งผลให้เกิดความไม่พอใจจากชาวนา รวมถึงผลผลิตทางการเกษตรที่ออกมาได้ไม่เต็มที่ทำให้ข้าวยากหมากแพง เศรษฐกิจตกต่ำ เหมาเจ๋อตุงพยายามแก้ตัวอีกครั้งโดยการนำระบบคอมมูนมาใช้เพื่อเร่งพัฒนาทั้งด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมไปพร้อมๆ กัน อีกทั้งยังพยายามใช้คำพูดกล่อมประชาชนว่า *“...เราเชื่อว่า ปฏิวัติสามารถเปลี่ยนทุกอย่างได้ และไม่นานนักจะมีจีนใหม่ ที่มีประชากรมหาศาลและผลิตผลที่มั่งคั่งอุดมสมบูรณ์ ชีวิตจะเต็มไปด้วยความสมบูรณ์พูนสุขและวัฒนธรรมจะเฟื่องฟูรุ่งโรจน์”* (วีระชัย โชคมุกดา, 2555: 272)

จนกระทั่งเติ้งเสี่ยวผิงก้าวขึ้นมามีอำนาจอีกครั้งหลังจากที่โดนกลุ่มแก๊งสี่คนโจมตี แผ่นดินจีนก็เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง เติ้งเสี่ยวผิงพยายามแก้ไขข้อผิดพลาดในอดีตที่เกิดขึ้น เริ่มประกาศใช้นโยบายสี่ทันสมัยโดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นหลัก เติ้งเสี่ยวผิงไม่ยึดหลักคอมมูนอย่างเหมาเจ๋อตุงแต่ประกาศอุดมการณ์ของตนเองอย่างชัดเจนว่า *'ปลดปล่อยความคิดอุดมการณ์ ยึดติดความจริง'* เติ้งเสี่ยวผิงปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างจริงจังเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของคนในประเทศโดยการปลดปล่อยกำลังการผลิตพร้อมกับเปิดประเทศเพื่อทำการค้ากับต่างชาติ ทั้งยังให้ความสนใจในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้ประชาชนกินดีอยู่ดี เจริญเป็นสังคมที่มั่งคั่ง ความเจริญมั่งคั่งและความเป็นหนึ่งเดียวในยุคเติ้งเสี่ยวผิงยังคงส่งผลต่อมาจนถึงยุคสีจิ้นผิงในปัจจุบัน สีจิ้นผิงสานต่อนโยบายสี่ทันสมัยเพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นสังคมนิยมที่ทันสมัยแบบตะวันตก โดยเน้นใน 4 ด้าน คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้เศรษฐกิจของจีนขยายตัวได้ดีกว่าเดิมมาก แต่ในอีกด้านหนึ่งความก้าวหน้าทางวัตถุก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ประชาชนมีเสรีภาพมากขึ้นกว่าแต่ก่อน วิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิมสังคมเปิดกว้างเปิดรับวัฒนธรรมต่างชาติมากขึ้นโดยเฉพาะวัฒนธรรมตะวันตก ด้วยเหตุนี้ผู้ที่ทำธุรกิจกับบริษัทของนักลงทุนต่างชาติจึงมีรายได้เพิ่มขึ้น ตรงกันข้ามกับผู้ที่เป็นข้าราชการ นักวิชาการที่เคยมีสถานะทางสังคมระดับแนวหน้ากลับถดถอยลง จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ยุคเติ้งเสี่ยวผิงจนถึงยุคสีจิ้นผิงในปัจจุบันกระแสทุนนิยมมีบทบาทมากขึ้น ส่งผลต่อความคิดและการใช้ชีวิตของคนจีนโดยทั่วไป (กนิษฐา ลีลามณี, 2557: 358; วีระชัย โชคมุกดา, 2557: 437)

พระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง "เมฆเหินน้ำไหล" เป็นผลงานของฟังฟัง หรือวังฟัง ผู้แปลคือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2537 เป็นวรรณกรรมจีนร่วมสมัยที่สะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยของสีจิ้นผิง ที่เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยผู้เขียนได้ถ่ายทอดผ่านเรื่องราวของเกาเหรินหยุนและเหมยเจี๋ยเหวิน คู่สามีภรรยาที่มีอาชีพเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยแต่ฐานะค่อนข้างยากจน ภายใต้สภาพสังคมยุคสี่ทันสมัยอาจารย์มหาวิทยาลัยในฐานะข้าราชการกินเงินเดือนดูต่ำต้อยในสายตาผู้คนรวมไปถึงนักศึกษา แม้แต่ลูกๆ ของพวกเขาเองยังรังเกียจดูแคลนไม่เห็นคุณค่าในอาชีพนี้ อีกทั้งค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้เกาเหรินหยุนต้องประหยัดเท่าที่จะทำได้ ถึงแม้จะยากจนแต่เขาเป็นคนที่เคร่งในกฎระเบียบและยึดมั่นในเกียรติของตนเสมอมา ความถูกต้องต้องมาเป็นอันดับแรก ในขณะที่ลูกๆ ของเขากลับหันไปสนใจวัตถุและผลประโยชน์มากกว่า

เกาเหรินหยุนจึงต้องจำใจยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันให้ได้แม้จะต้องแลกด้วยเกียรติหรือความถูกต้องก็ตาม

จากที่กล่าวมาข้างต้นพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” จึงเป็นวรรณกรรมที่น่าสนใจและให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านได้ดี ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระแสความเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของคนจีนทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ รวมถึงคุณค่าที่สะท้อนผ่านเรื่องราวของเกาเหรินหยุนในพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1. เพื่อศึกษาการปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยที่สะท้อนจากพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

2.2. เพื่อศึกษาคุณค่าด้านเนื้อหาของพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

3. ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาจากพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” เขียนโดยฟังฟัง หรือวังฟัง แปลโดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดพิมพ์โดยนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 10 พ.ศ. 2548

4. วิธีการศึกษา

4.1. สำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2. ศึกษาตัวบทพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

4.3. วิเคราะห์การปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยในพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

4.4. ศึกษาคุณค่าด้านเนื้อหาจากพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

4.5. สรุปและอภิปรายผล

4.6. นำเสนอในรูปแบบบทความวิจัย

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1. ทำให้ทราบถึงการปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยที่สะท้อนจากพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

5.2. ทำให้ทราบถึงคุณค่าด้านเนื้อหาจากพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

5.3. ทำให้ทราบทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงยุคสมัยผ่านพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล”

6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสี่ทันสมัย องค์ประกอบของวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมแปลจีน

6.1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสี่ทันสมัย

6.1.1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

นฤมิตร สอดศุข (2527) กล่าวถึง วิธีการที่เติ้งเสี่ยวผิงใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศซึ่งก็คือนโยบายสี่ทันสมัย โดยจะเน้นพัฒนาด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การป้องกันประเทศ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เติ้งเสี่ยวผิงพยายามที่จะล้มเลิกนโยบายพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจแบบเดิมอย่างในยุคเหมาเจ๋อตุงแล้วหันไปพัฒนาเศรษฐกิจโดยอาศัยเทคโนโลยีและการลงทุนจากภายนอก เน้นขยายการแข่งขันกับตลาดการค้าต่างประเทศมากขึ้น เพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นมหาอำนาจตามนโยบายสี่ทันสมัย อีกทั้งแนวทางมวลชนของเหมาเจ๋อตุงที่เน้นให้มวลชนมีส่วนร่วมวิพากษ์วิจารณ์ตรวจสอบตัดสินใจก็ถูกยกเลิกไปในยุคสี่ทันสมัยของเติ้งเสี่ยวผิงเพื่อให้การดำเนินนโยบายเป็นไปได้อย่างราบรื่น จากการเร่งพัฒนาทั้ง 4 ด้านทำให้ในเมืองมีการปลูกสิ่งก่อสร้างและที่อยู่อาศัยมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การพัฒนาการผลิตโดยเฉพาะด้านอุปโภคบริโภคที่สูงขึ้นส่งผลให้มาตรฐานการครองชีพของประชาชนในเมืองก็สูงขึ้นตาม แต่ผลการจากพัฒนาตามนโยบายสี่ทันสมัยทำให้อัตราการว่างงานในชนบทเพิ่มขึ้นเนื่องจากผู้คนต่างก็เข้าไปแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีในเมืองมากกว่าอยู่ในชนบท

นฤมิตร สอดศุข (2537) อธิบายว่า เติ้งเสี่ยวผิงไม่เห็นด้วยกับแนวทางของเหมาเจ๋อตุงที่มุ่งเน้นแต่นโยบายพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ เน้นการรวมหมู่ เน้นแรงจูงใจที่ไม่ใช่วัตถุ และเน้นการ

มีส่วนร่วมของมวลชนทางสังคมและเศรษฐกิจ เติ้งเสี่ยวผิงจึงปรับเปลี่ยนอุดมการณ์สี่ทันสมัยดังกล่าว ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศของจีนเพื่อให้เกิดความมั่นคง โดยเติ้งเสี่ยวผิงจะเน้นความสำคัญด้านการติดต่อสัมพันธ์กับรัฐบาลประเทศต่างๆ เพื่อแสวงหาความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งยังมุ่งให้ความสำคัญด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักก่อนอุตสาหกรรมเบาและการเกษตร รวมถึงใช้มาตรการอันเป็นแรงจูงใจทางวัตถุ เพื่อเป็นตัวเร่งให้เกิดการแข่งขันและความก้าวหน้าทางการผลิต ตลอดจนเน้นแลกเปลี่ยนพึ่งพาต่างชาติมากขึ้น นอกจากนี้เติ้งเสี่ยวผิงยังเอาหลักพื้นฐานของทุนนิยมมาประยุกต์ใช้ในการสร้างแรงจูงใจเพื่อส่งเสริมการผลิต โดยมีการใช้นโยบายให้รางวัลหรือโบนัสตามแบบโลกทุนนิยมอีกด้วย

จิตรา ตุวิชรานนท์ (2547) กล่าวว่า แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจของจีนในยุคสี่ทันสมัยเน้นแนวทางการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมากกว่าเฉลี่ยกระจายแบบสังคมนิยม มาตรการในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความเป็นมหาอำนาจ คือ การเร่งและส่งเสริมการผลิตในทุกด้าน โดยแบ่งออกเป็น 4 วิธีดังต่อไปนี้ 1.) ประยุกต์เอาเทคนิคการพัฒนาแบบทุนนิยมตะวันตกมาใช้ 2.) กู้ยืมและร่วมลงทุนกับต่างประเทศ 3.) ใช้ระบบให้บำเหน็จรางวัลหรือโบนัสตามแบบทุนนิยมแทนหลักการใช้แรงจูงใจทางการเมืองด้วยการปลุกระดมมวลชน 4.) การเร่งรัดและมุ่งเพิ่มผลผลิตด้านการเกษตร โดยรัฐบาลจะเป็นผู้คอยควบคุมกระตุ้นให้ใช้เครื่องจักรการเกษตรและเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิต รวมถึงใช้วิธีสนับสนุนให้เพิ่มขนาดที่ทำกินส่วนตัวมากขึ้นเพื่อเป็นพื้นฐานจูงใจในการเพิ่มผลผลิตถึงแม้นโยบายเปิดประเทศของเติ้งเสี่ยวผิงเป็นที่ยอมรับมากขึ้น มีปริมาณการลงทุนกับภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น แต่อำนาจการซื้อกลับไปอยู่ที่คนในเมืองมากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ให้กับคนในชนบท ปัญหาความเหลื่อมล้ำจึงยังคงมีมาจนถึงปัจจุบัน

สมภพ มานะรังสรรค์ (2547) อธิบายว่า จีนหลังเปิดประเทศโดยเติ้งเสี่ยวผิง ก็นำนโยบายสี่ทันสมัยเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา กลไลตลาดถูกนำมาเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจทางการผลิตของชาวไร่ชาวจีน วิธีนี้ไม่เพียงแต่จะเป็นการกระตุ้นผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product) หรือ GDP ของจีนให้มีการขยายตัวชนิดก้าวกระโดดเท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มการออมของผู้คนในชนบทโดยที่เงินออมดังกล่าวได้ถูกผันเข้าไปฝากในสถาบันการเงินท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ และมีบทบาทในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในและนอกภาคการเกษตร

เป็นอย่างมาก โดยเงินเหล่านี้จะถูกใช้ไปในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นของรัฐบาลช่วยให้การพึ่งพารัฐบาลส่วนกลางลดลง ส่งผลให้ภาครัฐพัฒนาเมืองได้อย่างเต็มที่ แต่ก็ยังมีแรงงานบางส่วนในชนบทที่มีโอกาสทางเศรษฐกิจน้อยกว่าจึงอพยพเข้าไปทำงานในเมืองแทนแล้วส่งรายได้กลับไปให้ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในชนบท ยิ่งเป็นเมืองใหญ่ที่ตั้งอยู่ตามแนวชายฝั่งทะเล อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและจำนวนชนชั้นกลางก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น ยิ่งเมืองเจริญเท่าไรคนก็ยิ่งอพยพเข้ามาแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีมากกว่าเดิม แต่การพัฒนาดังกล่าวก็ดำเนินคู่ขนานไปกับคนยากจนจำนวนมากที่แทรกตัวอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ เกิดช่องว่างทางรายได้ จากปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมจีนในปัจจุบัน

สมภพ มานะรังสรรค์ (2549) กล่าวว่า หลังจากที่จีนเปิดประเทศแล้ว เศรษฐกิจได้มีการขยายตัวเติบโตเป็นอย่างมาก และเริ่มก้าวเข้าสู่ความเป็นเศรษฐกิจแบบตลาดยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในยุคของเติ้งเสี่ยวผิงที่ดำเนินนโยบายสี่ทันสมัย ใช้ระบบกระจายอำนาจ โดยการให้อำนาจอิสระทางการบริหารราชการแผ่นดินแก่รัฐบาลท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนประเทศ ซึ่งการกระจายอำนาจบริหารไปสู่ภูมิภาคเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยเพิ่มตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product) หรือ GDP ของจีนได้มากขึ้น

วีระชัย โชคมุกดา (2555) ได้อธิบายว่า หลังจากเศรษฐกิจจีนชะงักงันเป็นเวลายาวนานกว่า 10 ปี ในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม เติ้งเสี่ยวผิงที่ขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้นำก็หันมาปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างจริงจังเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของคนในชาติ โดยยึดการวางแผนจากส่วนกลางเป็นแม่แบบ ตามแนวทางของอดีตสหภาพโซเวียตและพยายามสร้างรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวเอง ภายใต้นโยบายการพัฒนาประเทศสี่ทันสมัย คือ เน้นการพัฒนาด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อจะได้รองรับเงินทุนจากต่างประเทศ จนปัจจุบันจีนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมืองและการทหารอันดับที่ 4 ของโลกรองจากสหรัฐอเมริกา รัสเซียและสหภาพยุโรป

วีระชัย โชคมุกดา (2557) กล่าวว่า เติ้งเสี่ยวผิงพัฒนาประเทศจีนอย่างสุดกำลัง ใช้นโยบายสี่ทันสมัยเพื่อยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเติ้งเสี่ยวผิงเริ่มต้นจากขจัดความยากจนไปจากสังคมจีนก่อนแล้วจึงค่อยๆ พัฒนาไปสู่สังคมที่พอมีพอกิน กินดีอยู่ดีจนกระทั่งเจริญเป็นสังคมที่รุ่งเรืองมั่งคั่ง นอกจากนี้เติ้งเสี่ยวผิงยังเล็งเห็นถึงความสำคัญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ต้องสนับสนุนควบคู่ไปกับการยกระดับคุณภาพผู้ใช้แรงงาน ทำให้

ปัจจุบันจีนกลายเป็น “โรงงานของโลก” สามารถลดปัญหาความยากจนได้เร็วที่สุดในโลกอีกด้วย ผลจากความสำเร็จเหล่านี้มาจากการปฏิรูปเศรษฐกิจของเติ้งเสี่ยวผิงทั้งสิ้น อันนำพาให้ประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในผู้นำรุ่นต่อๆ ไป

เอกสารทั้งเจ็ดเล่มเป็นเอกสารที่อ้างอิงถึงประวัติศาสตร์จีนในช่วงก่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจและหลังการปฏิรูปเศรษฐกิจภายใต้การนำของเติ้งเสี่ยวผิง ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนของประเทศจีนไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยใช้นโยบายสี่ทันสมัยเป็นหลักในการพัฒนาประเทศ ทำให้เห็นภาพสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศในช่วงนั้นได้อย่างชัดเจน รวมถึงการปรับตัวของประชาชนชาวจีนที่ต้องเปิดรับสิ่งใหม่เข้ามาหลังจากดำเนินนโนบายสี่ทันสมัย

6.1.2. งานวิจัยที่เกียวข้อง

พศวีร์ เทียบคุณ (2548) ศึกษาเรื่อง “บทบาททางการเมืองของเติ้ง เสี่ยวผิง ค.ศ. 1949-1997” เพื่อศึกษาแนวคิด บทบาททางการเมืองตลอดจนการดำเนินนโยบายในการพัฒนาประเทศของเติ้งเสี่ยวผิง ค.ศ. 1949-1997 และเพื่อให้เข้าใจผลการดำเนินนโยบายทางการเมืองการพัฒนาประเทศของเติ้งเสี่ยวผิง ผลการศึกษาพบว่า นับตั้งแต่เติ้งเสี่ยวผิงได้ขึ้นมามีอำนาจเป็นผู้นำของจีน เขาได้เล็งเห็นว่าการที่จะฟื้นฟูฐานะของพรรคและประเทศจีนโดยรวมได้นั้นต้องเอาเศรษฐกิจมาแทนที่แนวความคิดเดิมที่มองว่าการเมืองนำทุกสิ่งทุกอย่าง การปฏิรูปเศรษฐกิจตามแนวนโยบายสี่ทันสมัยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ประเทศจีนก้าวไปเป็นแนวหน้าของโลก

พิทยา สุวคันธ์ (2562) ศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้นโยบายสีจิ้นผิงในศตวรรษที่ 21” เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้นโยบายของสีจิ้นผิง ปัจจัยการลงทุน และเพื่อศึกษาผลกระทบจากการดำเนินนโยบายนี้ ผลการศึกษาพบว่า ในสมัยของสีจิ้นผิงมุ่งที่จะพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพและใช้นโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยสานต่อแนวคิดนโยบายสี่ทันสมัยของเติ้งเสี่ยวผิง สีจิ้นผิงจึงให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมการลงทุนตลอดมาหลังจากที่ดำเนินนโยบายเปิดประเทศ รัฐบาลสนับสนุนให้คนจีนออกไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้นเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งช่วยเพิ่มศักยภาพด้านการเรียนรู้เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูง นักลงทุนต่างชาติเองก็หันมาสนใจประเทศจีนมากยิ่งขึ้นเช่นกัน ส่งผลให้จีนเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในเมืองขนาดใหญ่

จากการศึกษาบทความวิจัยทั้งสองเล่มสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์พระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” ได้อย่างดีทั้งในด้านเศรษฐกิจ นโยบายต่างประเทศ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนจีนที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจที่พัฒนาขึ้นหลังจากการดำเนินนโยบายสี่ทันสมัยในยุคของเติ้งเสี่ยวผิงจนถึงยุคของสีจิ้นผิงในปัจจุบัน

6.2. องค์ประกอบของวรรณกรรม

ในการวิเคราะห์นวนิยายซึ่งเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งนั้น ผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบของวรรณกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

โครงเรื่อง (Plot) เป็นองค์ประกอบแรกของเรื่องสั้นและนวนิยายที่ต้องทำความเข้าใจ ซึ่งโครงเรื่องและเนื้อเรื่องนั้นมีความแตกต่างกัน คือ เนื้อเรื่องเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลาในเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าอะไรจะเกิดขึ้น และอะไรจะเกิดเป็นลำดับถัดไป ส่วนโครงเรื่องนั้นจะเป็นการเล่าเรื่องโดยเรียงลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ในเนื้อเรื่องให้สอดคล้องกันอย่างมีเหตุผล เพื่อนำผู้อ่านไปสู่จุดมุ่งหมายหรือแนวคิดหลักที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ ดังนั้นโครงเรื่องจึงเป็นรูปแบบของการดำเนินเรื่องซึ่งปรากฏเป็นขั้นตอนต่างๆ จากสถานการณ์ต้นเรื่องไปสู่สถานการณ์ปลายเรื่อง ส่งผลให้เหตุการณ์มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตลอดทั้งเรื่อง โดยโครงเรื่องสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

โครงเรื่องใหญ่ (main plot) ได้แก่ เหตุการณ์สำคัญที่ผู้เขียนกำหนดไว้ให้เรื่องดำเนินไปตามต้องการ ซึ่งโครงเรื่องใหญ่นี้จะเป็นแกนสำคัญในการดำเนินเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและปมปัญหาต่างๆ เพื่อนำไปสู่การคลี่คลายปัญหาเหล่านั้น (บาหยัน อิ่มสำราญ, 2545: 15, อ้างถึงใน สมชาย สำเนียงงาม, 2564: 164)

โครงเรื่องย่อย (sub plot) ได้แก่ เหตุการณ์ย่อยๆ ที่แทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ และมีความเกี่ยวข้องกันอยู่ โดยโครงเรื่องย่อยนี้จะมาเติมเต็มรสชาติของเรื่องให้เข้มข้นหรือสมบูรณ์ขึ้น (ยุรฉัตร บุญสนิท, 2538: 26, อ้างถึงใน สมชาย สำเนียงงาม, 2564: 164)

โครงเรื่องประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

1.การเปิดเรื่อง (The opening) คือ การเริ่มต้นเรื่องเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความอยากรู้และสนใจติดตามอ่านเรื่องในตอนต่อไป โดยทั่วไปมักจะนิยมพรรณนาหรือบรรยายฉาก ตัวละคร หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง บางทีอาจใช้บทสนทนา หรือข้อความชวนคิดต่างๆ เพื่อดึงดูดผู้อ่าน

2.การผูกปม (Complication) คือ การสร้างความขัดแย้ง (Conflict) ให้เกิดขึ้นกับตัวละครหรือเหตุการณ์ในเรื่องเพื่อทำให้เกิดการต่อสู้ (Struggle) ระหว่างสองฝ่ายขึ้นไป ความขัดแย้งที่ทำให้เกิดการต่อสู้นั้นนับเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องนำมาพิจารณาในส่วนของโครงเรื่อง เพราะเป็นส่วนที่แสดงทิศทางของเรื่องว่าจุดหมายเป็นไปในแนวทางใด หรือเพื่อเสนอแนวคิดใด ความคัดแย้งที่มักจะใช้ในโครงเรื่อง ทั้งเรื่องสั้นและนวนิยายมีทั้งหมด 4 ประเภท คือ

2.1. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (man against man) เป็นความขัดแย้งของตัวละครในเรื่อง อาจเป็นความขัดแย้งของความคิด การกระทำที่ทำให้เกิดการปะทะต่อสู้กัน ทางด้านกำลังหรือความคิด ความขัดแย้งประเภทนี้จะเห็นได้ชัด และนักเขียนนิยมใช้กันมาก

2.2. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคม (man against society) เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสังคม ทำให้ตัวละครดังกล่าวถูกบีบคั้นจากคนรอบข้าง และต้องหาวิธีแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ

2.3. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ (man against nature and supernature) เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมหรือกำหนดได้ตามใจต้องการ เช่น ภัยธรรมชาติ ชะตากรรม เทวดา เป็นต้น

2.4. ความขัดแย้งภายในใจมนุษย์ (man against himself) เป็นการต่อสู้ที่เกิดขึ้นภายในใจของตัวละครเอง ทำให้ตัวละครเกิดความสับสนที่จะต้องตัดสินใจเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นความพอใจของตนกับความถูกต้องเหมาะสม

3. การหน่วงเรื่อง (Suspense) คือ หลังจากที่ผู้แต่งได้สร้างปมปัญหาซึ่งประกอบด้วยข้อขัดแย้ง การต่อสู้ และอุปสรรคให้เป็นหัวใจของโครงเรื่องได้แล้ว ผู้แต่งก็จะกำหนดให้เรื่องดำเนินต่อไป และเพิ่มความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้ผู้อ่านสนใจอยากติดตามเรื่องราวไปตลอดเรื่อง

4.จุดสุดยอด (Climax) คือ ความขัดแย้งหรือปัญหาที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องนั้น ได้ทวีความเข้มข้นไปจนถึงขีดสุด ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่จะดำเนินไปไม่ยาว

5.การคลายปม (Denouement) คือ ตอนที่คลี่คลายปมปัญหาและความขัดแย้งทั้งหมด ซึ่งผู้แต่งได้ผูกปมขัดแย้งไว้เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราวทั้งหมดก่อนปิดเรื่อง

6.การปิดเรื่อง (Close หรือ Conclusion) คือ ตอนจบของเรื่องที่มีวิธีการจบเรื่องได้หลากหลายรูปแบบ แต่ที่พบมากคือการจบแบบหักมุมหรือพลิกความคาดหมายของผู้อ่าน หรือจบแบบทิ้งท้าย ทิ้งปัญหาให้ผู้อ่านได้ขบคิด หรือจบแบบสุขนาฏกรรมและจบแบบโศกนาฏกรรม เป็นต้น

ตัวละคร (Character) คือ บุคคลที่ผู้แต่งสมมุติขึ้นมาเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่อง คือมีบทบาทในเนื้อเรื่องหรือเป็นผู้ทำให้เรื่องเคลื่อนไหวดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง โดยผู้แต่งจะเป็นคนกำหนดรูปร่าง หน้าตา เพศสภาพ อายุ รวมถึงบุคลิกภาพต่างๆ ให้ดูเหมือนมนุษย์แต่จะต้องไม่ใช่มนุษย์จริงคนใดคนหนึ่ง เพราะจะกลายเป็นบุคคลจริงในจดหมายเหตุ ชีวประวัติ หรือในประวัติศาสตร์พงศาวดารแทน ตัวละครในเรื่องเป็นได้ทั้งมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของ นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง หากขาดไปก็ไม่สามารถดำเนินเรื่องต่อไปได้ โดยตัวละครสามารถแบ่งออกมาตามประเภทได้ดังนี้

ตัวละครเอก (protagonist) เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง หรือเป็นตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่องทั้งหมด อาจมีทั้งตัวละครเอกฝ่ายชายและฝ่ายหญิง หรือมีฝ่ายเดียวก็ได้ และเป็นตัวละครที่มีปมปัญหาบางอย่าง

ตัวละครฝ่ายตรงข้ามหรือตัวละครปรปักษ์ (antagonist) เป็นตัวละครที่มีบทบาทเป็นอุปสรรคขัดขวาง หรือเป็นศัตรูต่อจุดมุ่งหมายของตัวละครเอก

ตัวละครประกอบ (subordinate or minor character) ตัวละครที่มีบทบาทรองลงไปจากตัวละครเอก เป็นตัวละครที่ทำให้เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกเคลื่อนไหวไปสู่จุดมุ่งหมาย

ตัวละครน้อยลักษณะ (flat character) คือ ตัวละครที่สร้างขึ้นจากความนึกคิด หรือคุณสมบัติประการเดียว ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้น ตัวละครนี้ก็จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยเดิม

ตัวละครหลายลักษณะ (round character) คือ ตัวละครที่ผู้แต่งสร้างให้มีลักษณะนิสัยหลายประการ อาจมีทั้งด้านดีและด้านที่ไม่ดีปะปนกันไปซึ่งตัวละครนี้จะเหมือนคนในชีวิตจริงที่มีอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม โดยตัวละครนี้ผู้แต่งจะไม่บอกตรงๆ ว่ามีลักษณะนิสัยอย่างไร ผู้อ่านจึงต้องศึกษาจากส่วนประกอบอื่น ไม่ว่าจะเป็น คำพูด การกระทำแล้วประมวลออกมาเอง

แนวคิดของเรื่องหรือแก่นเรื่อง (Theme) คือ ทรรศนะที่ผู้แต่งมีต่อชีวิตหรือสารที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อออกมาให้ผู้อ่านทราบ โดยผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายให้ผู้อ่านได้เข้าใจชีวิตและธรรมชาติของโลกมากกว่าการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว

บทสนทนา (Dialogue) คือ ถ้อยคำที่ตัวละครใช้พูดโต้ตอบกันในเรื่องแทนการบรรยายของผู้แต่ง บทสนทนาช่วยทำให้เรื่องดำเนินไปได้โดยที่ผู้แต่งไม่ต้องอธิบายมากมาย ทั้งยังช่วยสะท้อนบุคลิก ลักษณะเฉพาะของตัวละครนั้นๆ ช่วยสร้างบรรยากาศของเรื่องให้เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่น่าเบื่อ และช่วยหลีกเลี่ยงความซ้ำซากของการบรรยายได้

ฉากและบรรยากาศ (Setting and Atmosphere)

ฉาก คือ สถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง ซึ่งรวมถึงเวลาและสภาพแวดล้อมของเหตุการณ์นั้นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของตัวละครในเรื่อง ซึ่งฉากในนวนิยายสามารถมีได้หลายฉากและเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของเหตุการณ์ในเรื่อง

บรรยากาศ หมายถึง ท่าทีหรือทัศนคติของผู้อ่านที่มีต่อสิ่งที่ผู้แต่งจะนำพาไป เช่น เศร้าหมอง ครื้นเครง ขมขื่น กราดเกรี้ยว เยาะหยัน หรือขบขัน เป็นต้น ผู้แต่งอาจใช้เครื่องแต่งกายของตัวละคร สิ่งของเครื่องใช้ บทสนทนา แสง สี และเสียงเป็นเครื่องมือในการสื่อท่าทีและทัศนคติดังกล่าวไปยังผู้อ่านได้

นอกจากองค์ประกอบของวรรณกรรมทั้ง 5 ประการดังกล่าวข้างต้นแล้ว สิ่งที่ผู้วิเคราะห์วรรณกรรมควรจะพิจารณาอีกประการหนึ่ง คือ กลวิธีหรือท่วงทำนองในการแต่ง (Techniques) ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการวิเคราะห์วรรณกรรม สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลวิธี ได้แก่ 1.) กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง 2.) กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง 3.) กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2526: 101-122; สมชาย สำเนียงงาม, 2564: 163-168)

6.3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมแปลจีน

นฤมิตร สอดศุข (2551) เขียนบทความวิจัยเรื่อง “ผีเสื้อ” และ “เมฆเหินน้ำไหล”: นวนิยายฉายภาพเปรียบสังคมจีน “ยุคปฏิวัติวัฒนธรรม” กับ “ยุคสี่ทันสมัย” เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างและความโดดเด่นของบทประพันธ์ทั้งสองเรื่องในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมจนถึงช่วงสี่ทันสมัย โดยวิเคราะห์จากหนังสือและบทความวิชาการ ผลการศึกษาพบว่าในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมส่งผลกระทบทางการเมืองต่อชีวิตผู้คนในสังคมอย่างมาก สะท้อนให้เห็นปัญหา

พื้นฐานของมนุษย์ ความยากลำบาก ความคิดกับความเป็นจริง รวมถึงความสับสนของกลุ่มผู้นำต่อการพัฒนาประเทศของจีนในยุคนั้น ขณะที่ยุคสี่ทันสมัยจะมุ่งเน้นพัฒนาความเจริญทางด้านวัตถุให้ทันสมัยเทียบเท่าตะวันตก ส่งผลให้เกิดค่านิยมของผู้คนที่ต่างหันไปให้ความสำคัญกับวัตถุเงินตรา สะท้อนภาพครูอาจารย์ที่ยอมรับและปรับตัวไปตามกระแสบริโภคนิยม โดยยอมละทิ้งอุดมการณ์ในการทุ่มเทอุทิศตนเพื่อนักศึกษา ในขณะที่นักศึกษาต่างพากันลุ่มหลงไปกับกระแสวัตถุนิยมเหล่านั้นเช่นกัน โดยขาดความตั้งใจที่จะแสวงหาความรู้อย่างแท้จริง ดังนั้น “ผีเสื้อ” และ “เมฆเหินน้ำไหล” จึงเป็นพระราชนิพนธ์แปลที่แสดงถึงช่องว่างระหว่างคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่า รวมถึงอุดมการณ์ที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย

ธิดารัตน์ ศิริวรางกูร (2556) เขียนบทความวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนของผู้หญิงและความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมในวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “นารีนครา” เพื่อศึกษาสังคมและวัฒนธรรมของประเทศจีนในช่วงก่อนปฏิวัติวัฒนธรรมจนถึงช่วงหลังเปิดประเทศ รวมถึงศึกษาวิถีชีวิตและแนวคิดของผู้หญิงจีนในแต่ละช่วง โดยศึกษาจากวรรณกรรมจีนแปลไทยและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมจนถึงช่วงหลังเปิดประเทศ ผลการศึกษาพบว่าวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “นารีนครา” ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมจีนในสามช่วงเวลา ได้แก่ 1.) ก่อนเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติวัฒนธรรมภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตุง 2.) ช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรมภายใต้การนำของเหมาเจ๋อตุง 3.) ช่วงหลังจากที่จีนเปิดประเทศตามนโยบายของเติ้งเสี่ยวผิง จากสภาพสังคมที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงของสามช่วงเวลา ทำให้ความคิด วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาของประชาชนโดยเฉพาะผู้หญิงต่างกันออกไป

ไกรวุฒิ จิตตุรงค์อาภรณ์ (2559) เขียนบทความวิจัยเรื่อง ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและค่านิยมของจีนศึกษาผ่านวรรณกรรมเยาวชนแปลเรื่อง “แม่ผมอยากกินสับปะรด” เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งของค่านิยมจีนในวรรณกรรมดังกล่าว โดยศึกษาจากวรรณกรรมจีนแปลไทยและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่าวรรณกรรมเยาวชนแปลเรื่อง “แม่ผมอยากกินสับปะรด” แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงค่านิยมสมัยใหม่ของจีน คือ เสรีนิยม ทุนนิยมและความเป็นปัจเจกชนที่เข้ามาในสังคมจีน ทำให้เกิดความขัดแย้งกับค่านิยมแบบดั้งเดิม คือ จริยธรรมและคุณธรรม ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว การปรับตัวและการยอมรับต่อสิ่งใหม่ที่เข้ามา อีกทั้งวรรณกรรมเรื่องนี้ยังแสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้

ชีวิตของตัวละครเด็กในเรื่องถึงการยอมรับครอบครัวที่แตกแยกหรือไม่สมบูรณ์แบบ ซึ่งนับเป็นอีกหนึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ของจีน

พรสถิตย์ เล็กภู่ (2559) เขียนบทความวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของผู้หญิงจีนในวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ” เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของผู้หญิงในวรรณกรรมดังกล่าว โดยใช้เอกสารทางวิชาการเป็นหลัก ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาในวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง “รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ” ประกอบไปด้วยเรื่องสั้นที่เกิดในยุคสมัยที่ต่างกัน ได้แก่ 1.) โคมส้มดวงน้อย เกิดช่วงก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรม 2.) หมิงจื่อกับเหมียวน้อยมีจื่อและสาวน้อยเสี่ยวหยูว เกิดช่วงหลังการปฏิวัติวัฒนธรรม 3.) ตำนานกับข้าวคู่ เกิดในช่วงที่ประเทศจีนดำเนินนโยบายสี่ทันสมัย ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ส่งผลต่อแนวคิดและค่านิยมของผู้หญิงโดยการผสมผสานระหว่างค่านิยมแบบเก่าและแบบใหม่เข้าด้วยกัน จากแต่ก่อนที่ผู้หญิงต้องอยู่ในอำนาจของผู้ชายก็เปลี่ยนไปหลังจากที่เติ้งเสี่ยวผิงทำการเปิดประเทศ ผู้หญิงก็มีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น เป็นที่ยอมรับในสังคมและได้รับการศึกษาเฉกเช่นผู้ชาย ดังนั้นวรรณกรรมเรื่องนี้จึงทำให้เห็นภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่ปรับเปลี่ยนและผสมผสานไปตามยุคสมัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวทำให้ผู้จัยทราบถึงวิธีการดำเนินนโยบายของเติ้งเสี่ยวผิง ซึ่งนำมาสู่การปฏิรูปเศรษฐกิจ โดยจะเน้นพัฒนาด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การป้องกันประเทศ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ให้ความสำคัญกับนโยบายต่างประเทศและการติดต่อสัมพันธ์กับรัฐบาลประเทศต่างๆ เพื่อแสวงหาความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ นำพาประเทศจีนไปสู่เศรษฐกิจแบบตลาดมากยิ่งขึ้น ดังแนวคิดของนฤมิตร สอดศุข (2527, 2537) จิตรา ตุวิชรานนท์ (2547) และวีระชัย โชคมุกดา (2555) อีกทั้งผู้วิจัยยังพบว่าการดำเนินนโยบายสี่ทันสมัยในยุคเติ้งเสี่ยวผิงนั้นนำกลไกตลาดมาใช้เพื่อกระตุ้นแรงจูงใจทางการผลิตของชาวไร่ ส่งผลให้เกิดการออมของคนในประเทศ เงินที่ได้จากการออมเหล่านั้นจะถูกนำไปพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นเพื่อกระจายอำนาจบริหารและความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนและขจัดความยากจนออกไปจากสังคมจีน ตามแนวคิดของสมภพ มานะรังสรรค์ (2547, 2549) และวีระชัย โชคมุกดา (2557)

ส่วนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมแปลจีนพบว่าประเทศจีนในยุคสี่ทันสมัยมุ่งเน้นพัฒนาความเจริญให้ทันสมัยเทียบเท่าตะวันตก ทำให้ค่านิยมในสังคมจีนเปลี่ยนไป ผู้คนหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับกระแสบริโภคนิยมและวัตถุเงินตรามากขึ้น ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งกับ

ค่านิยมดั้งเดิมของจีน ดังแนวคิดของนฤมิตร สอดศุข (2551) และไกรวุฒิ จิตตุรงค์อาภรณ์ (2559) อีกทั้งผู้หญิงยังได้รับการยอมรับมากขึ้น ได้รับการศึกษาเฉกเช่นผู้ชาย จึงทำให้ผู้หญิงเกิดแนวคิด ค่านิยม วิถีชีวิตและการแก้ไขปัญหาแบบผสมผสานระหว่างสองค่านิยม ตามแนวคิดของธิดารัตน์ ศิริวรางกูร (2556) และพรสถิตย์ เล็กภู่ (2559)

7. ผลการศึกษา

7.1. การปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัย

7.1.1. ด้านการเมือง : ระบอบสังคมนิยม

จากคำพูดของเกาเหรินหยุนหรือผู้เป็นตัวหลักในการดำเนินเรื่องได้กล่าวถึงการศึกษาการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลจีนให้หน่วยราชการ มหาวิทยาลัย โรงเรียน ฯลฯ จัดให้มีการส่งเสริมการศึกษาการเมือง และอ่านประกาศหรือเอกสารสำคัญทางราชการที่สำคัญทุกวันพฤหัสบดีในช่วงบ่าย อีกทั้งในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมทุกคนต้องศึกษาบทนิพนธ์ของประธานเหมาเจ๋อตุงโดยละเอียดเพื่อปลูกฝังให้คนในยุคนั้นเข้าใจถึงความเป็นสังคมนิยมและยึดมั่นในพรรคคอมมิวนิสต์ การร้องเพลงและศึกษาบทนิพนธ์จึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ตามที่ปรากฏในเนื้อเรื่องดังนี้

> *เกาเหรินหยุนไปพูดกับเลขาธิการพรรคประจำคณะ*
> *เพื่อถามว่าจะไม่ไปร้องเพลงได้ไหม เหตุผลของเขาก็คือ*
> *ลูกสาวจะต้องสอบเข้ามหาวิทยาลัย เขาจะต้องช่วยดูแลลูก*
> *นอกจากนั้นยังมีงานมาก เลขาพรรคของคณะบอกว่า*
> *ไม่ไปไม่ได้ เพราะกำหนดตัวเอาไว้หมดแล้ว*
>
> (เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 67)

จะเห็นได้ว่าการร่วมเทศกาลร้องเพลงวันแรงงานของเกาเหรินหยุนส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตหลายอย่าง เช่น ภาระหน้าที่ในการทำงาน การรับประทานอาหารก็ถูกเบียดเบียนจากตารางการซ้อมร้องเพลง เวลาดูแลลูกก็ต้องปัดตกไปเช่นกัน

ตอนเย็นเพิ่งทานอาหารค่ำเสร็จ เลขาธิการพรรคของคณะมาถึง
เห็นเกาเหรินหยุนอยู่ที่บ้าน ถ้วยชามก็ยังไม่ได้จัดเป็นระเบียบ
ไม่ทันได้นั่งลงเขาก็เริ่มพูด 2-3 ประโยค "มีสหายมารายงานว่า
คุณไปร้องเพลงแบบไปทอดแห 3 วัน ตากแหอีก 2 วัน มันไม่ดี
นักหรอก คณะของเราส่งศาสตราจารย์ไปไม่กี่คน ศาสตราจารย์
หลินแก่แล้ว ไปบ้างไม่ไปบ้างก็ไม่เป็นไร ส่วนคุณไปบ้างไม่ไปบ้าง
ไม่มีเหตุผลอะไรมาแก้ตัวได้ ถ้าพวกคุณร้องเพลงดี
สร้างความประทับใจก็เป็นศักดิ์ศรีของคณะ"

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 90)

จากข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการร้องเพลงเพื่อสรรเสริญการปกครองแบบสังคมนิยมของจีน เพื่อปลุกความสามัคคีของคนในชาติให้รักชาติบ้านเมืองของตน ถึงแม้การมาเยือนของเลขาธิการพรรคจะไม่ได้มีบทลงโทษแต่ก็เห็นได้ชัดว่าต้องการตักเตือนต่อการละเลยหน้าที่ส่วนนี้ ไม่ว่าการต้องไปร้องเพลงจะทำให้ตารางชีวิตของทั้งคู่รวนแค่ไหนแต่ลูกสาวของพวกเขาเกาย่วนก็พยายามเข้าใจสถานการณ์เป็นอย่างดีแม้เธอจะเป็นเด็กหัวสมัยใหม่ที่มีความคิดเป็นของตนเองแต่เธอก็ไม่ได้ต่อต้าน อีกทั้งยังช่วยพ่อแม่คิดหาทางออกสำหรับเรื่องนี้ด้วย ดังข้อความดังนี้

ในที่สุดเกาย่วนพูด "พ่อกับแม่ผลัดเวรกันไปไม่ได้หรือคะ?
คนหนึ่งก็ไปร้องเพลง วันหนึ่งขาดไปคนหนึ่งคณะร้องเพลง
ก็ยังร้องได้นี่คะ"

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 70)

ถึงแม้ปัจจุบันจะไม่มีการร้องเพลงและศึกษาบทนิพนธ์ของประธานเหมาเจ๋อตุงแล้วแต่ความยึดมั่นในพรรคคอมมิวนิสต์ของคนรุ่นก่อนนั้นยังคงฝังรากลึกมาจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือ ระบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ยังถือเป็นศูนย์กลางของสังคมจีน ทุกคนจำเป็นต้องเข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

7.1.2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม : ชีวิตความเป็นอยู่

แม้จะผ่านพ้นช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมมาแล้วแต่ผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าวยังคงส่งผลมาจนถึงยุคเติ้งเสี่ยวผิง สภาพความเป็นอยู่ของคนจีนยังถือว่าอัตคัดอยู่มากจนกระทั่งจีนพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัย สภาพสังคมจีนในขณะนั้นถือได้ว่าเกิดจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญหลังจากที่จีนได้เปิดประเทศและเริ่มส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติมากขึ้น ส่งผลให้ผู้คนเริ่มหันไปสนใจความแปลกใหม่ ความทันสมัยจากต่างชาติที่เข้ามาจึงละทิ้งอุดมการณ์เพื่อมวลชนดั้งเดิมแล้วไปแสวงหาความร่ำรวยและการเสพสุขทางวัตถุแทน ต้นทศวรรษ 1980 จีนได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งจักรยาน ประชาชนใช้จักรยานเป็นยานพาหนะหลักในการเดินทาง เนื่องจากการใช้รถยนต์ส่วนตัวหรือรถแท็กซี่นั้นมีค่าใช้จ่ายที่สูงสำหรับคนจีนทั่วไป ส่วนคนที่ทำงานภาคเอกชนหรือมีธุรกิจเป็นตนเองสามารถสร้างรายได้และมีสภาพคล่องทางการเงินเนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจเติบโตขึ้น แต่ในทางกลับกันเมื่อเศรษฐกิจดี เป็นสิ่งที่แสดงถึงการมีเงินจับจ่ายใช้ส้อย ค่าครองชีพจึงสูงขึ้นตาม ดังนั้นเมื่อเทียบกับเงินเดือนของอาจารย์มหาวิทยาลัยในช่วงเวลานี้จึงเป็นอีกหนึ่งปัญหาที่ทำให้ปากท้องของครอบครัวเกาเหรินหยุนไม่เพียงพอ ดังข้อความนี้

> *เด็กสาวพูด “ฉันทำงานอย่างนี้ ได้แค่ 8 หยวน ปกติฉันไม่ตัดผมแบบของคุณเลย แต่ฉันมาคิดว่าคุณอาจจะเป็นอาจารย์ ตั้งแต่เช้าจนค่ำยุ่งจึงทำให้เป็นพิเศษ” เกาเหรินหยุนพูดอย่างอื่นไม่ออกได้แต่บ่นว่า “แพงจัง แพงจัง”เด็กสาวไม่พอใจ พูดว่า “คุณจะมาต่อราคาไม่ได้ อีกอย่างหนึ่งเราไม่ได้ขายเนื้อ ขายผัก ที่จะให้คุณมาต่อรองราคา” เกาเหรินหยุนกล่าวว่า “ฉันตัดผมไม่เคยจ่าย 8 หยวน” เด็กสาวพูดว่า “แต่ก่อนฉันซื้อเนื้อหยวนกว่า ได้ครึ่งกิโล เมื่อเช้าซื้อเนื้อ 4 หยวน 2 เหมา ได้ครึ่งกิโล คุณจะมาพูดถึงเมื่อก่อนไม่ได้”*
>
> (เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 18)

เด็กสาวว่า “ถ้าคุณออกประตูไป คุณไม่กลับมา ฉันจะไปตาม
คุณที่ไหน” เกาเหรินหยุนว่า “ฉันเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่นี่
ฉันรับรองด้วยเกียรติ ฉันจะส่งเงินมาให้ทันที” เด็กสาวมอง
อย่างดูถูก หัวเราะ “ฉันไม่รู้จักเกียรติรู้จักแต่เงิน”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 19)

จากข้อความดังกล่าวเห็นได้ชัดว่าภายใต้สังคมในยุคสี่ทันสมัยอาจารย์มหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นข้าราชการกินเงินเดือนของภาครัฐได้กลายเป็นผู้มีรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ ต่ำต้อยในสายตาของผู้คนทั่วไป รวมถึงค่าครองชีพก่อนหน้านั้นที่ไม่สูงเท่าปัจจุบันทำให้เกาเหรินหยุนสามารถจับจ่ายใช้สอยโดยไม่ต้องประหยัดนักเพราะมีรายได้ที่เพียงพอดูแลครอบครัว แต่เมื่อการดำเนินนโยบายสี่ทันประสบความสำเร็จ ส่งผลให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป ทั้งการเข้ามาของเทคโนโลยีจากต่างชาติและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ทันสมัย ค่าครองชีพจึงพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เงินเดือนของเกาเหรินหยุนกับเหมยเจี๋ยเหวินภรรยานั้นยังคงเท่าเดิม

เขาสองคนมีลูกชายเรียนมหาวิทยาลัย และลูกสาวเรียนมัธยมปลาย ดังนั้นความต้องการในการดำรงชีวิตมีเกินกว่ารายได้มาก เงินเดือนน้อยเกินไปเมื่อเทียบกับราคาข้าวของ แฟชั่นใหม่ๆ ที่ต่างก็เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ถึงแม้สถานภาพทางการเงินจะไม่เอื้ออำนวยแต่ทั้งคู่อยากให้ลูกมีการศึกษาที่ดี มีอาชีพการงานที่มั่นคง และอยากผลักดันลูกๆ ให้สุดความสามารถ คนเป็นพ่อเป็นแม่จึงจำเป็นต้องทำทุกอย่างเท่าที่จะทำได้ ดังข้อความนี้

เหมยเจี๋ยเหวินพูด “หยุดก่อน พูดตรงๆ นะฉันอยากถือโอกาส
ที่จะได้ไปแลกเปลี่ยนความคิดคราวนี้ได้รู้จักกับผู้เชี่ยวชาญ
ชั้นนำของโลก ถ้าจะให้ดีก็ต้องไปเป็นนักวิชาการรับเชิญที่
ต่างประเทศสักปีสองปี ประการแรกเพื่อยกระดับทางวิชาชีพ
ของตนเอง อีกอย่างหนึ่งจะได้มีรายได้พิเศษเป็นเงินตราต่างประเทศ
ไม่อย่างนั้นก็ไม่มีเงินพอสำหรับย่วนย่วน เธอว่าอย่างไร”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 152)

เกาเหรินหยุนพูด “ต้องหาทาง เช่นว่าเราประหยัดค่าใช้จ่าย ไปอยู่ที่บ้านของซ่งเจิ้นเยี้ยนเพื่อนของเธอ นั่นก็ประหยัดไปเยอะแล้วใช่ไหม?”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 154)

จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเหมยเจี๋ยเหวินภรรยานั้น พยายามหาโอกาสให้กับตัวเองและทำให้ครอบครัวสบายขึ้น แต่การที่จะคว้าโอกาสเหล่านี้มาได้ย่อมมีอุปสรรคเนื่องจากภาควิชาไม่ให้เงินสนับสนุนเธอ โดยอ้างว่าเคยไปแล้วจึงไม่สามารถจ่ายค่าประชุมให้กับเธอได้ เธอจึงใช้เวลาทุกวินาทีหาเงินสำหรับลงทะเบียนประชุมในครั้งนี้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ทั้งคู่ต้องคิดหาทางประหยัดค่าใช้จ่ายทุกอย่างด้วยตัวเอง

7.1.3. ด้านการศึกษา : ค่านิยมที่เปลี่ยนไปหลังเปิดประเทศ

ก่อนที่จีนจะดำเนินนโยบายสี่ทันสมัย ประเทศจีนเน้นการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ไม่จำเป็นต้องรับค่านิยมจากภายนอกเข้ามาทำให้ประชนชนมีความรักชาติและยึดมั่นในรัฐบาลสูง ดังนั้นจึงใช้แรงงานและวิทยาการของประเทศตนเท่านั้น จนกระทั่งทศวรรษ 1980 จีนได้ปฏิรูปเศรษฐกิจส่งผลให้สังคมจีนได้รับค่านิยมจากภายนอกมากขึ้น คนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในเมืองกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมสมัยใหม่ที่เน้นวัตถุนิยมและเงินตรา อีกทั้งยังเกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเรียน การทำงาน การดำรงชีวิต และการเอาตัวรอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้คนจีนยุคสี่ทันสมัยต้องใช้ชีวิตอยู่ภายใต้ความกดดันและความเคร่งเครียด เพราะประชากรจีนถือเป็นทรัพยากรสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศสู่ความทันสมัย

ศาสตราจารย์หลินพูด “สมัยก่อนพวกเราใช้พลังงานทั้งหมดไปในการศึกษาวิทยาการต่างๆ วิทยาคืออาภรณ์ของพวกเรา การเขียนหนังสืองาม ก็เหมือนเครื่องประดับ ผู้ใดศึกษาดี ผู้นั้นก็งาม มาเดี๋ยวนี้แม้แต่ความรู้ก็ไม่มีคุณค่า ใครเล่าจะไปเอาใจใส่วิทยาภรณ์ พวกเขาสนใจแต่เสื้อผ้าก็เท่านั้นเอง”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 53)

จากข้อความข้างต้นสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงไปของสภาพการศึกษาภายในประเทศ ในสมัยก่อนคนถือว่าการได้รับการศึกษาที่สูง มีความรู้อย่างถ่องแท้ เป็นผู้เชี่ยวชาญสามารถเบิกทางสู่อนาคตได้ แต่ในปัจจุบันนักศึกษาขาดการแสวงหาความรู้อย่างจริงจัง แม้แต่การเรียนหนังสือยังขาดความเอาใจใส่ แสดงให้เห็นว่านักศึกษารุ่นใหม่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนัก เพราะเด็กรุ่นใหม่คิดว่าถ้ามีความรู้แต่ไม่มีเส้นสาย ไม่มีต้นทุนต่อยอด ความรู้ที่ได้มาก็สูญเปล่า ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ของเกาเหรินหยุนและภรรยาถือเป็นหน้าเป็นตาแก่วงศ์ตระกูล เป็นผู้ที่เต็มไปด้วยปัญญาความรู้ มีเกียรติและน่าเคารพแต่สิ่งเหล่านี้แทบจะไม่มีประโยชน์เลย หากไม่สามารถจุนเจือครอบครัวได้ แม้แต่ลูกๆ ของพวกเขาก็ยังดูถูกในอาชีพนี้ ดังข้อความที่ว่า

> *เกาย่วนพูด “เรียนจบมหาวิทยาลัยแล้วเป็นอย่างไรละคะ? ไม่เรียนแล้วเป็นอย่างไร? ทุกคนก็ต้องไปหางานหาเงิน พวกที่ไม่ได้เรียนหาเงินได้มากกว่าพวกเรา ได้ยินรัฐบาลประกาศว่า พวกที่มีรายได้ 100 หยวนต่อเดือนอยู่ในเกณฑ์ยากจน ครอบครัวเรามีรองศาสตราจารย์ถึงสองคน แต่เรายังต้องสู้เพื่อความอยู่รอด ให้พ้นความยากจน ทีวีก็ยังเป็นขาวดำ ตู้เย็นก็เป็นแบบถูกๆ เครื่องซักผ้าก็มีอ่างเดียว เครื่องเล่นเทปก็เป็นแบบโบราณ ถึงอย่างนี้พ่อแม่ก็ยังต้องทำงานตั้งแต่เช้าจดค่ำ”*
>
> (เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 56-57)

> *เกาย่วนพูด “คิดๆ ดูแล้วพวกคนอย่างพ่อที่เสียสละอย่างมากเพื่อสร้างความมั่งคั่งแก่สังคม ทำไมเขากลับให้เงินตอบแทนน้อยนัก แต่ทีคนอื่นไม่ได้ลงแรงใจแรงกายกลับใช้ชีวิตสุขสบาย”*
>
> (เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 57)

เด็กรุ่นใหม่อย่างเกาย่วนเริ่มมีความคิดที่ต่างออกไปจากคนรุ่นเก่าแบบพ่อแม่และปู่ย่า เธอไม่ได้ต้องการแค่ความรู้แต่เธอต้องการโอกาส ความมั่นคง รายได้ที่ดี แม้เธอจะดูถูกอาชีพของพ่อแม่แต่เธอคิดว่าอย่างไรเสียการทำงานที่มีเกียรติก็ยังคงเป็นตัวเลือกอันดับหนึ่ง เนื่องจากเกาย่วนเติบโตมาจากครอบครัวนักวิชาการ ปู่ย่าและพ่อแม่ของเธอต่างก็เป็นรองศาสตราจารย์

หรือไม่ก็ศาสตราจารย์กันทั้งนั้น อีกทั้งเมื่อเศรษฐกิจในปัจจุบันเติบโตขึ้นการแสวงหาความรู้แค่ภายในประเทศจึงไม่เพียงพอ ดังนั้นเธอจึงยังหยิ่งในศักดิ์ศรีของตน อยากเรียนจบมามีการศึกษาที่ดี มีหน้าที่การงานที่เชิดหน้าชูตาได้ ดังข้อความนี้

เกาย่วนพูดอย่างมั่นใจ “หนูอยากเรียนสาขาที่หนูสนใจ
เรียนจบแล้วจะทำปริญญาโท ทีหลังจะไปต่อปริญญา
เอกที่อเมริกา หนูจะเป็นด๊อกเตอร์หญิง”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 142)

ข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการศึกษาภายในประเทศไม่ตอบโจทย์สำหรับเด็กรุ่นใหม่อีกต่อไป เนื่องจากเกาย่วนเห็นตัวอย่างจากพ่อแม่ของเธอว่าแม้จะทำงานที่มีเกียรติและสร้างคุณงามความดีให้สังคมมากแค่ไหนก็ยังถูกสังคมกดดันและดูแคลนอยู่ การที่จีนดำเนินนโยบายสี่ทันสมัยนั้นทำให้เกิดการลงทุนจากต่างชาติ ดังนั้นจึงเกิดค่านิยมที่ต้องการจบการศึกษาจากต่างประเทศหรือการรู้ภาษาอื่นที่นอกเหนือจากภาษาจีนเพื่อสร้างโอกาสและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมากขึ้น แม้ตัวเลขค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะสูงมากก็ตามแต่ด้วยความทะเยอทะยานของลูกสาวจึงส่งผลให้พ่อแม่ดิ้นรนหาเงินเพื่อมาตอบสนองความต้องการของเธอทุกวิถีทาง

7.1.4. ด้านการประกอบอาชีพ : ค่านิยมที่เปลี่ยนไปหลังเปิดประเทศ

เกาย่วนลูกสาวของเกาเหรินหยุนเคยมีความคิดจะที่หยุดเรียนหนังสือ ไม่ต้องการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย ขณะที่เกาเหรินหยุนกำลังสอนการบ้านอยู่และสั่งสอนเกาย่วนว่าคนสมัยนี้ต้องมีความรู้มากจึงจะมีชีวิตสบาย อีกทั้งครอบครัวเราเป็นนักวิชาการมีชื่อ เป็นเรื่องน่าอายถ้าจะไม่เรียนหนังสือ เกาย่วนตอบกลับอย่างประชดประชันว่า

“หนูจะไปทำมาค้าขายส่วนตัว จะช่วยให้พวกยาจก
อย่างพ่อรวยขึ้น”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 58)

แม้สิ่งที่เกาย่วนพูดเป็นเพียงการประชดผู้เป็นพ่อ แต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่พูดออกมาเป็นความจริง หลังจากจีนเปิดประเทศและเริ่มดำเนินนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจก็อนุญาตให้ประชาชน

ทั่วไปทำมาค้าขายส่วนตัวได้ จึงมีแผงลอยและร้านค้าขนาดเล็กจำนวนมากอยู่ตามถนนต่างๆ มีผู้ประกอบการจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จ ร่ำรวยขึ้น สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้แม้สังคมจะดูถูกพวกเขาก็ตาม

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่เห็นชัดว่าเกาหงลูกชายของเขาก็มีความคิดที่จะทำมาค้าขายส่วนตัวมากกว่าการทำงานรับราชการตามรอยพ่อแม่คือตอนที่เกาย่วนป่วยก่อนวันสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทำให้เธอเครียดและวิตกเป็นอย่างมากเพราะไม่สามารถเตรียมตัวได้เต็มที่ เกาหงซึ่งกำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคนิค คณะวิศวกรรมเครื่องกล จึงถือโอกาสนี้บอกเจตนารมณ์ของตนกับครอบครัว ดังคำพูดที่ว่า

> *เกาหงพูด “ผมคิดว่าพอจบมหาวิทยาลัยแล้วก็จะเปิด*
> *ภัตตาคาร ย่วนย่วนก็มาช่วยเป็นลูกมือผมได้ เปิดในเขต*
> *ลานบ้านเรานี่แหละครับ ถ้าพ่อแม่อยากลิ้มลอง*
> *อาหารประณีตก็มารับประทานที่ภัตตาคารของเรา*
> *เพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณพ่อแม่ ทุกจานคิดครึ่งราคา*
> *เครื่องดื่มฟรี...”*
>
> (เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 129)

คำพูดของเกาหงแสดงให้เห็นว่าการทำงานรับราชการแบบปู่ย่าไม่ใช่เป้าหมายสูงสุดของเด็กรุ่นใหม่อีกต่อไป เขากลับสนใจจะเปิดธุรกิจของตนเองมากกว่าการเป็นนักวิชาการแบบที่พ่อแม่คาดหวัง เพื่อหวังที่จะมีรายได้จุนเจือครอบครัวได้มากกว่าที่เป็นอยู่ตอนนี้

7.1.5. ด้านเศรษฐกิจ : ความเหลื่อมล้ำ

การเปิดประเทศของจีนนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นทำให้ชาวจีนเริ่มเกิดความขัดแย้งทั้งในด้านทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และจริยธรรม การเปิดประเทศส่งผลให้เศรษฐกิจขยายตัว ฐานะทางเศรษฐกิจของคนจีนก็ดีขึ้นตามลำดับ เกิดเศรษฐกิจใหม่จำนวนมากที่มาจากเจ้าของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจการเงินและหุ้น โดยเฉพาะเงินลงทุนจากต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศจีนเป็นจำนวนมาก นักธุรกิจเอกชนเริ่มลงทุนในกิจการต่างๆ มากขึ้น ถึงแม้การพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจอย่างมากแต่ก็ต้อง

เผชิญกับปัญหาความแตกต่างทางรายได้ที่ตามมา ในเขตเมืองใหญ่จะมีโอกาสทางเศรษฐกิจมากกว่า มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ในขณะที่เมืองอื่นก็ถูกลดความสำคัญลง ยกตัวอย่างเช่นตอนที่เพื่อนร่วมงานของเกาเหรินหยุนต่างก็ทำหนังสือขอย้ายไปทำงานที่เมืองเซินเจิ้นซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของจีน ด้วยความที่เซินเจิ้นเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจีน มหาวิทยาลัยเซินเจิ้นจึงเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นที่มีลักษณะคล้ายมหาวิทยาลัยเอกชนเงินเดือนของอาจารย์ที่นี่สูงกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐมาก

เหยียนหังไปปักกิ่งอีกเพื่อวิ่งเต้นของวีซ่า ที่ภาควิชา
ผู้ช่วยอาจารย์สองคนคือเสี่ยวหม่ากับเสี่ยวหลี่ล้วน
แต่ย้ายทางใต้ เสี่ยวหลี่ย้ายไปเซินเจิ้น สองสามเดือน
ผ่านไปเขาส่งจดหมายมาเล่าว่าเมื่อไปถึงใหม่ๆ
ได้เงินเดือน 600 หยวน ตอนนี้ได้ 800 กว่าแล้ว

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 173)

ดังนั้นการอยู่ในเมืองที่มีโอกาสเติบโตทางเศรษฐกิจน้อยแม้แต่การเข้าถึงการศึกษาก็ต้องแลกมาด้วยภาระอันหนักอึ้งของพ่อแม่เหมือนในบทสนทนาที่เกาหงพูดกับเกาย่วนดังนี้

เกาหงพูด “พี่จะเล่าให้เธอฟัง เธอเรียนซ้ำชั้นปีหนึ่งต้อง
ใช้เงินเท่าไรล่ะ อย่างน้อยก็พันหนึ่งมหาวิทยาลัยสี่ปีเท่าไร
พี่ก็คิดไม่ถูก ปริญญาโทอีกสามปี ถึงเธอจะได้ทุนบ้าง
ก็ต้องให้พ่อแม่จ่ายเงินอยู่ดี จบปริญญาโทจะไปอเมริกา
แม้ว่ามหาวิทยาลัยตกลงให้ทุนก็ต้องจ่ายค่าเรียนปริญญาโท
ราว 22,000 หยวน ตอนจะไปก็ต้องสอบโทเฟิล
สอบ GRE ก่อน เวลาสอบก็ต้องเสียค่าสมัคร ค่าเดินทาง
ไปสอบทั้งไปกลับ ค่าทำวีซ่า ค่าเครื่องบินไปอเมริกา
คิดรวมแล้วไม่ต่ำกว่าหมื่น ๆหยวน พ่อทำงานตลอดชีวิต
ได้เงินเดือนเท่าไร ถ้าคิดคร่าว ๆ อาจจะประมาณ 80,000
หยวน 80,000 หยวนซื้องานทั้งชีวิตของพ่อ แล้วมาจ่าย
ค่าเล่าเรียนของเธอ ต้องจ่ายตั้งเท่าไรล่ะ”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 143)

คำพูดที่เกาหงพูดกับเกาย่วนนั้นนอกจากจะช่วยเตือนสติน้องสาวให้รู้จักประมาณตนเองแล้ว ยังช่วยเตือนสติเกาเหรินหยุนด้วยเช่นกัน ครอบครัวของเขาไม่ได้ร่ำรวยเงินทองด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ผู้เป็นพ่อต้องคิดหนักและเผชิญกับปัญหาช่องว่างทางเศรษฐกิจที่กว้างออกไปทุกที

อีกทั้งค่าครองชีพที่พุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงระดับราคาสินค้าในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2521 ซึ่งมีน้อยมากเพราะราคาสินค้าทุกประเภทกำหนดโดยรัฐบาล ถ้าสินค้าขาดแคลนก็จะมีการปันส่วนกัน ดังนั้นปัญหาเงินเฟ้อจึงไม่เกิดขึ้นในยุคนั้น ต่อมาเมื่อเกิดการปฏิรูปเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2522 ภาครัฐได้กระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่นมากขึ้น ส่งผลให้รัฐบาลขาดดุลงบประมาณ นอกจากนี้ยังมีการปฏิรูปด้านราคาเพื่อให้กลไลการตลาดเป็นตัวกำหนดราคามากขึ้น ปัญหาเงินเฟ้อจึงเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่นั้นมา ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของประชาชนไม่มากก็น้อย รายได้ที่เกาเหรินหยุนได้รับในแต่ละเดือนจึงแทบไม่พอเลี้ยงปากท้องของคนในครอบครัว

การปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัยทั้ง 5 ด้านดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นสัจธรรมของชีวิตที่ไม่มีอะไรแน่นอน

7.2. คุณค่าด้านเนื้อหา

คุณค่าด้านเนื้อหาของพระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” แบ่งออกได้เป็น 2 ประการ ดังนี้

7.2.1. สะท้อนให้เห็นการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง

พระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมนุษย์ผ่านตัวละครเกาเหรินหยุน เกาเหรินหยุนต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เขาถูกปลูกฝังมาตลอดเรื่องการมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ด้วยเหตุนี้เกาเหรินหยุนจึงเป็นคนที่ยึดมั่นในสัจจะและความถูกต้อง ในขณะที่คนรุ่นใหม่อย่างลูกๆ ของเขากลับหันไปให้ความสำคัญกับวัตถุและผลประโยชน์กันหมด ทำให้เกาเหรินหยุนต้องปรับตัวและปรับมุมมองของตัวเองให้กว้างขึ้น ยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดในสังคม ยกตัวอย่างเช่นตอนที่เกาเหรินหยุนป่วยแต่ไม่สามารถเบิกยามารักษาได้เพราะเขาไม่มีเส้นสาย เกาเสียนหยุนพี่สาวของเขาซึ่งมี

ตำแหน่งเป็นผู้บริหารระดับหัวหน้าในหน่วยงานสังกัดมณฑลจึงใช้สิทธิ์เบิกยาดังกล่าวให้แทน แม้จะดูเป็นวิธีการที่ไม่โปร่งใสแต่เกาเหรินหยุนจำต้องยอมรับอย่างเสียไม่ได้ เขายอมลดเกียรติและศักดิ์ศรีของตนลงเพื่อให้ตัวเองหายจากอาการเจ็บป่วย เขาจึงพูดตอบโต้บิดาที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำดังกล่าวไปว่า

> *เกาเหรินหยุนพูด “คุณพ่อครับ ถึงเราทั้งสองต่อไปจะได้เป็นศาสตราจารย์ แต่ตอนที่ท่านเป็นศาสตราจารย์ เงินเดือนเลี้ยงครอบครัวได้ทั้งเดือน มีคนใช้ 2 คน คนขับรถ แถมยังเหลือ แต่ผมล่ะ เงินเดือนผมเลี้ยงผมได้คนเดียว ไม่มีปัญญาจะซื้อหนังสือ ซื้อเสื้อผ้า คุณพ่ออย่าโต้แย้งอะไรอีกเลยครับ”*
>
> (เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 106)

> *เกาเหรินหยุนคิดในใจ ก็พวกเราไม่มีเงิน แต่ไม่ได้พูดออกมา อาจเป็นไปได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับคุณพ่อแล้ว เขายังขาดอะไรบางอย่างอีกด้วย อะไรบางอย่างที่เกิดจากสภาพแวดล้อมเมื่ออยู่ในสมัยใด ความคิดก็เป็นเช่นนั้น*
>
> (เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 106)

จากข้อความข้างต้นอาจจะกล่าวได้ว่าเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนความคิดคนก็เปลี่ยนไปตามสภาพสังคมเช่นกัน ในอดีตหรือในยุคของคุณปู่คุณย่านั้นการเป็นศาสตราจารย์ ซึ่งเป็นข้าราชการกินเงินเดือนถือว่ามีรายได้มั่นคงและมีเกียรติ สามารถเชิดหน้าชูตาในสังคมได้ รวมถึงค่าครองชีพในยุคนั้นไม่ได้สูง ทำให้มีกินมีใช้ไม่ขาดและยังมีเก็บออมด้วยเช่นกัน เกาเหรินหยุนจึงไม่สามารถยึดมั่นอย่างพ่อแม่ของเขา ถึงแม้การปรับตัวตามสถานการณ์จะทำให้เขาเกิดความคับข้องใจอยู่บ้างแต่มันก็เป็นการเริ่มต้นที่ดีกับยุคสมัยใหม่

นอกจากนี้ยังมีอีกเหตุการณ์หนึ่งที่ทำให้เกาเหรินหยุนรู้สึกรับไม่ได้เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรซึ่งก็คือในขณะที่ผู้สอนตั้งใจทำหน้าที่ของตนแต่นักศึกษากลับขาดความรับผิดชอบไปสนใจงานเต้นรำแทนการเข้าเรียนทำให้มีนักศึกษาจำนวนหนึ่งสอบไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ควรจะเป็น ผู้ที่เป็นอาจารย์อย่างเกาเหรินหยุนจึงไม่ยอมปล่อยผ่าน จนกระทั่งหัวหน้าภาคและรองหัวหน้า

ภาควิชามาคุยกับเกาเหรินหยุนเป็นการส่วนตัวถึงข้อสอบที่ยากเกินความสามารถของเด็ก ทั้งยังมาขอให้เขาช่วยผ่อนปรนสักครั้ง แม้ในตอนแรกเกาเหรินหยุนจะยืนหยัดต่อความถูกต้องแต่ในที่สุดก็ต้องคล้อยตามคำพูดของภรรยา เพื่ออนาคตที่ราบรื่นของตัวเองและครอบครัว ดังข้อความที่ว่า

เหมยเจี๋ยเหวินยิ้มแล้วพูด “ถ้ามีเด็กที่จะต้องสอบ
ซ่อมเป็นจำนวนมาก มันจะดีกับเธอได้อย่างไรล่ะ
คนเขาก็ว่าเธอสอนไม่ดีนะซิ”

เหมยเจี๋ยเหวินพูดต่อ “นั่นไม่ใช่เพราะวิชาของเธอ
ไม่สามารถทำให้คนสนใจได้หรือ? การเลื่อนขั้น
ศาสตราจารย์คราวหน้า ก็จะไม่มีใครเสนอชื่อเธอ

.....เธอน่ะ อย่าไปซีเรียสกับอะไรๆ ให้มากเกินไปเลย
อย่างไรก็ตาม ควรตามคลื่นที่ไหลไปตามสายน้ำ
มีอะไรมาก็ยอมรับ ปล่อยมันไปตามยถากรรมเสียบ้างดีไหม?”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 116-117)

ถึงแม้ปัจจุบันเกาเหรินหยุนจะสามารถเลือกเส้นทางการดำเนินชีวิตของตนได้โดยไม่จำเป็นต้องเดินตามกรอบที่พ่อแม่ตีไว้ให้เหมือนตอนเป็นเด็ก แต่ก็ยังมีอีกหนึ่งกรอบที่เขาไม่สามารถเลือกเดินได้อย่างเสรีซึ่งก็คือกรอบความคิดแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เนื่องจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีนถือเป็นองค์กรทางการเมืองที่มีอำนาจสูงสุด และมีบทบาทนำประชาชนในทุกๆ เรื่อง โดยพรรคจะจัดองค์กรย่อยเพื่อดำเนินนโยบายอย่างทั่วถึง ซึ่งในเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” ก็ได้กล่าวถึงการร้องเพลงประจำปีเพื่อสรรเสริญพรรคแม้จะเป็นสิ่งที่ดูไม่จำเป็น เสียเวลา แต่ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหน้าที่ตรงนี้ได้

เกาเหรินหยุนพูด “มันเสียเวลามากจริงๆ จะมีวิธีอย่างไร
ฉันกับเหมยเจี๋ยเหวินสลับกันไปคนละวัน”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 87)

เกาเหรินหยุนไปซ้อมร้องเพลงในวันแรก มีแต่การประชุม
ไม่ได้ร้องเพลง รองหัวหน้าแผนกโฆษณาการของ
มหาวิทยาลัย กล่าวปราศรัยเรื่องวันแรงงาน
พูดถึงความสำคัญของการร้องเพลงในวันแรงงานเรียงกัน
เป็นประการต่างๆ หนึ่ง สอง สาม แล้วยังพูดถึงปัญญาชน
เช่น พวกอาจารย์ที่นั่งกันอยู่นี้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของแรงงาน
ชนชั้นกรรมาชีพคือประชาชนผู้ใช้แรงงาน ฉะนั้นอาจารย์
แต่ละคนก็ต้องถือเป็นเทศกาลของตนด้วย....

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 71)

การรักชาติ เชิดชูอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์เป็นสิ่งที่ปฏิบัติต่อกันมาอย่างยาวนาน เพื่อแสดงแสนยานุภาพของประเทศจีน โดยพรรคจะสร้างมโนทัศน์เพื่อชี้นำให้เห็นถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้ชาวจีนตระหนักและหวงแหนรากเง้าวัฒนธรรมของตน

7.2.2. สะท้อนให้เห็นการยึดมั่นในเกียรติและศักดิ์ศรี

พระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” สะท้อนค่านิยมและการยึดมั่นของคนยุคก่อน อย่างผู้ที่เป็นคุณปู่คุณย่าที่ยึดมั่นในเกียรติและศักดิ์ศรีของตน พวกเขาเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้สามารถเชิดชูครอบครัวได้ การพึ่งพาตนเองจึงถือเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ควรลดศักดิ์ศรีของตนไปขอความช่วยเหลือจากคนอื่น เนื่องจากอาชีพของคนในยุคนั้นหากได้ช่วยเหลือประเทศชาติให้มั่นคงหรือช่วยผลักดันประเทศให้ก้าวหน้าได้ คนในสังคมก็จะนับหน้าถือตาเป็นเกียรติแก่วงศ์ตระกูล ไม่ว่าอยู่ที่ไหนคนก็มักจะเกรงใจ นอบน้อม ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เกาเหรินหยุนลูกชายของเขาป่วยแล้วไม่สามารถหายามารักษาด้วยตัวเองได้จึงต้องใช้สิทธิ์ของพี่สาวอย่างเกาเสียนหยุนมาช่วยเบิกยาดังกล่าว ซึ่งการเลือกใช้วิธีแบบนี้ก็ไม่ใช่วิธีที่ถูกต้อง ดังนั้นเมื่อพ่อของเกาเหรินหยุนและเกาเสียนหยุนรู้ว่าลูกใช้วิธีการดังกล่าว ก็เดือดดาลต่อว่าลูกชายและลูกสาวทันที

คุณปู่พูด “เหลวไหล พวกแกทำไมถึงมักได้อย่างนี้ อยากกินยา
ก็ไปซื้อซิ ทำไมจะต้องคิดเอากำไรไปหมดทุกอย่าง เหรินหยุน
แกก็เป็นอาจารย์คนอื่นเขา ทำไมทำแบบนี้ เสียนหยุน
แกไม่อายที่จะเอาของหลวงมาเป็นของส่วนตัวหรือ ในตระกูล

เกาของเราไม่เคยมีคนที่โลภมาก ชอบหากำไรเล็กๆ น้อยๆ
พวกแกจะมาทำให้ฉันเสียชื่อเสียงไม่ได้”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 101-102)

ทั้งลูกและหลานของคุณปู่ต่างเห็นว่าความคิดแบบนี้มันโบราณไปแล้ว สังคมเปลี่ยนแปลงมากขึ้นทุกวันหากคิดแบบคุณปู่คุณย่าเกาเหรินหยุนอาจไม่ได้รับการรักษาที่ดีพอ ดังคำพูดของเกาเสียนหยุนว่า

“.....ดูเหมือนว่าคุณพ่อคุณแม่จะมีชีวิตอยู่กับความหลัง
ท่านไม่ทราบเลยว่าโลกมันเปลี่ยนแปลงไปถึงไหนแล้ว
ท่านไม่เข้าใจเลยว่าชีวิตการเป็นอาจารย์อย่างพวกเธอ
นั้นลำบากแค่ไหน จะรักษาโรค ต้องให้หายสนิทจริงๆ
เรื่องยา พี่จะช่วยเบิกให้ เงินร้อยกว่าหยวนไม่ใช่
เรื่องเล็ก ทำไมต้องเอาเงินที่ได้ด้วยน้ำพักน้ำแรง
ไปจ่ายด้วยเล่า”

(เมฆเหินน้ำไหล, 2548 : 107)

คำพูดของเกาเสียนหยุนสะท้อนถึงความแตกต่างด้านความคิดและค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ความคิดแบบเก่าเริ่มล้าหลังไม่สามารถยึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันได้ ดังนั้นการปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบันจึงจะสามารถใช้ชีวิตให้อยู่รอดได้

การเล่าเรื่องราวผ่านตัวละครใน 3 ช่วงอายุ ได้แก่ รุ่นปู่ย่า รุ่นพ่อแม่ และรุ่นลูก สะท้อนให้เห็นความคิดและการปรับตัวของตัวละครแต่ละรุ่นท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายสี่ทันสมัยของประเทศจีน

8. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

พระราชนิพนธ์แปลจีนเรื่อง “เมฆเหินน้ำไหล” เป็นพระราชนิพนธ์ที่สะท้อนถึงความคิด ค่านิยม และการใช้ชีวิตของผู้คนตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปในแต่ละช่วงเวลา การเปลี่ยนแปลงการปกครอง รวมถึงนโยบายทางการเมืองส่งผลต่อพฤติกรรมของคนทั่วไป เกิดการเรียนรู้และเข้าใจต่อสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้น ตัวละครเกาเหรินหยุนที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเป็นภาพแทนของคนรุ่นพ่อแม่ที่ต้องปรับตัวเมื่อต้องเผชิญกับโลกที่หมุนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากกว่าคุณธรรมความดีของคนในยุคปัจจุบัน นวนิยายเรื่องนี้ช่วยให้เห็นสัจธรรมของชีวิตมนุษย์ว่าความเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิต เหมือนเมฆที่เลื่อนลอยเหมือนสายน้ำที่ไหลผ่าน ไม่มีสิ่งใดแน่นอน

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการปรับตัวของคนจีนท่ามกลางกระแสการพัฒนาประเทศตามนโยบายสี่ทันสมัย และคุณค่าด้านเนื้อหาเท่านั้น ผู้ที่สนใจอาจจะศึกษาในประเด็นอื่นๆ เช่น การวางโครงเรื่องและกลวิธีการเล่าเรื่อง

บรรณานุกรม

หนังสือ

กนิษฐา ลีลามณี. (2557). **จีน : สีจิ้นผิงบนทางแยกประวัติศาสตร์จีน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2526). **วรรณคดีวิจารณ์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จิตรา ตุวิชรานนท์. (2547). **ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจสาธารณรัฐประชาชนจีน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นฤมิตร สอดศุข. (2527). **สรรนิพนธ์เติ้ง เสี่ยวผิงและสหาย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

_____. (2537). **ประวัติศาสตร์สาธารณรัฐประชาชนจีนจนถึงยุคสี่ทันสมัย : ผลกระทบต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ฟังฟัง. (2548). **เมฆเหินน้ำไหล**. พิมพ์ครั้งที่ 10. แปลจาก 行雲流水. แปลโดยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

วีระชัย โชคมุกดา. (2555). **150 ปี ประวัติศาสตร์จีน ยุค "ป่วยไข้" จากสงครามฝิ่นสู่มหาอำนาจโลก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ยิปซี.

_____. (2557). **ประวัติศาสตร์จีน มหาอำนาจผู้กุมชะตาโลกจากโบราณถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ยิปซี.

สมภพ มานะรังสรรค์. (2547). **จีน : ยุคเศรษฐกิจร้อนแรงและภัยคุกคามจากฟองสบู่**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิถีทรรศน์.

_____. (2549). **จีน : เศรษฐกิจการเมืองหลังยุคปฏิรูป**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิถีทรรศน์.

อารียา หุตินทะ และนันทวัลย์ สุนทรภาระสถิตย์. (2564). "บทที่ 6 การอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง." ใน **ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร**, 133-186. สมชาย สำเนียงงาม, บรรณาธิการ. นครปฐม: โครงการตำราและหนังสือคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

บทความในวารสาร

นฤมิตร สอดศุข. (2551). "ผีเสื้อ และ เมฆเหินน้ำไหล: นวนิยายฉายภาพเปรียบสังคมจีนยุคปฏิวัติวัฒนธรรมกับยุคสี่ทันสมัย." **วารสารเอเชียตะวันออก** 13, 1 (มีนาคม-สิงหาคม): 119-133.

งานวิจัย

ไกรวุฒิ จิตตุรงค์อาภรณ์. (2559). “ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและค่านิยมของจีนศึกษาผ่านวรรณกรรมเยาวชนแปลเรื่อง แม่ผมอยากกินสับปะรด.” สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธิดารัตน์ ศิริวรางกูร. (2556). “ภาพสะท้อนของผู้หญิงและความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมในวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง นารีนครา.” สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรสถิตย์ เล็กภู่. (2559). “ภาพลักษณ์ของผู้หญิงจีนในวรรณกรรมแปลจีนเรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ.” สารนิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พศวีร์ เทียบคุณ. (2548). “บทบาททางการเมืองของเติ้ง เสี่ยวผิง ค.ศ. 1949-1997.” สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิทยา สุวคันธ์. (2562). “ยุทธศาสตร์การลงทุนของจีนในภาคพื้นทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายใต้นโยบายสีจิ้นผิงในศตวรรษที่ 21.” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.